

Vallseminarium med framtidsfokus

Foto: Nilla Nilsdotter-Linde

Svenska Vallföreningen höll 25 oktober årsmöte på SLU:s nya nationella forsknings- och undervisningscentrum för lantbrukets djur på Lövsta.

Universitetet har investerat 300 miljoner kronor i anläggningar för 300 mjölkkor samt i stallar för svin och fjäderfä. Under en seminariedel fick vi ta del av aktuell och kommande forskning inom institutionen för husdjurens utfodring och vård.

Nytt försöksslakteri

Dagen inleddes med ett studiebesök på det nya försöksslakteriet Lövsta Kött. Där har 58 miljoner investerats tillsammans med de privata lokala företagen Andersson & Tillman och Faringe Kött & Slakt. Platschefen *Maria Lundesjö Ahnström* visade oss runt från åskådarläktare. Därefter presenterade driftsledaren, *Mats Pehrsson* planeringen för de nya djurstallarna, vilket avslutades med en rundvandring där vi kunde se nöstallarna från ovan. Mjölkestallet innehåller både mjölkningsrobot och en automatiserad mjölkningsskarusell samt en automatisk strövmagn. På området byggs också en biogasanläggning för förädling av stallgödseln.

Kommande forskning

Under rubriken "Tankar och visioner om kommande forskning och försök" presenterade *Sigrid Agenäs* sin forskning om

epigenetiska effekter av hushåll på metabolism och reproduktion. Epigenetik handlar om att miljöpåverkan under livet kan leda till att genernas uttryck hos en individ ändras. Effekter av nutrition kan påverka hälsa, reproduktion och laktation hos kommande generationer. Stor energitillgång från embryo till pubertet leder till epigenetiska förändringar som skadar metabolism, fertilitet och förmågan att producera mjölk hos individen

och i kommande generationer. "Du är vad du äter" är ett välkänt uttryck men det har betydelse vad även din mamma och mormor åt. Under samma rubrik berättade *Bengt-Ove Rustas* om Lövsta som ett centrum för sensorforskning. Exempel på tillämpningar är radiotelemetrisk utrustning för brunstövervakning och fjärrkontroll för försöksanalys av processer i vommen. Man kan tänka sig att samla in data av olika slag för att via en gemensam databas kunna få en samlad bild av t.ex. djurhälsa, reproduktion och miljöpåverkan.

Mjölk från bete och vallfoder

På Lövsta satsar man givetvis på en bra betesdrift och det finns 60 ha bete till förfogande med förberedda vallgator. Det finns förutsättningar för att genomföra försök med bete i stora besättningar och i system med automatiserad mjölkning med både robot och karusell. *Eva Spörndly* berättade att man på Lövsta fortsätter tidigare försök med deltidsbete. Resultat hittills visar att deltidsbete (rikligt bete dagtid utan samtidig stallutfodring) vid en jämförelse med rastbete (rastfälla med samtidig stallutfodring) gett en signifikant större mjölkavkastning.

Idag används 75 % av den odlingsbara arealen i Sverige för foderproduktion. En stor del av det reaktiva kvävet och de fosfater som släpps ut från svenskt jordbruk är förluster ur fodrets kretslopp. *Margareta Emanuelson* redovisade planering för ett tvärvetenskapligt projekt där utgångspunkten är att minska förlusterna i fodrets kretslopp med minst 20 %.

Ett projekt som pågått sedan en tid är "Hållbar mjölkproduktion baserad på stor andel vallfoder". *Mikaela Patel* skriver en doktorsavhandling om detta. Med utgångspunkten att värna djurvälstånd och lantbrukarens ekonomi samt att minska miljöpåverkan mäter man mjölkproduktion, fettsyrasammansättning i mjölk, metanproduktion och ekonomi. Med gränsensilage av hög kvalitet kan man öka andelen grovfoder från 50 % efter topplaktation till 70 % i senlaktation utan att reducera mjölkproduktionen. Detta alternativ visade även störst lönsamhet. Ett resultat i linje med detta har *Eva och Rolf Spörndly* preliminärt konstaterat i projektet "Mjölk på bara vall och spannmål". Mjölkkor har där utfodrats med enbart vallfoder och spannmål. Det har gett en minskning av avkastningen med 6–7 % jämfört med en typisk foderstat med även proteinkoncentrat, t.ex. från 9 000 kg ECM till 8 400 kg ECM. Ekonomin har trots allt blivit bättre, åtminstone vid hög ensilagekvalitet.

Ökat samarbete med näringen

Avslutningsvis berättade *Christine Jakobsson* om "LEARN – Livestock Extension And Research Network" på SLU. Målet är ett nationellt nätverk för forskare, näringsliv, myndigheter och organisationer för att öka samverkan mellan SLU och näringslivet. I olika sektioner för mjölkkor, gris, nö- och lamm m.fl. planeras aktiviteter om forskningsinformation, forskningssamarbete och fortbildning.

Lars Jakobsson, Lillkyrka, ordförande i Svenska Vallföreningen, tel: 070-648 27 22, e-post: lars.jakobsson@t.lrf.se

Verka med vallföreningen

Svenska vallföreningen skall inspirera till en intensiv verksamhet på vallområdet. Detta skall ske utifrån lantbruksföretagens behov och genom att främja forskning och rådgivning samt förmedla aktuell kunskap till medlemmar samt till samhälle och beslutande politiker. Så heter det i föreningens ambitioner. Vad görs då konkret? Låt oss se tillbaka på året som gick!

Aktiva lokalföreningar

De 17 lokalföreningarna är basen i verksamheten. Med minst två arrangemang per förening blir det ett 40-tal fältvandringar, stallvandringar, gårdsvandringar, betesmarksvandringar, maskindemonstrationer, föreläsningar, grupprådgivningar och studieresor som årligen genomförs runtom i landet! I oktober 2011 hade föreningen 2 543 medlemmar – en ökning med 116 sedan 2010. Särskild medlemsvärvning har gjorts i Skåne, Gotland, Södermanland, Gävleborg, Dalarna samt Jämtland/Härjedalen med särskild framgång i Skåne.

Foto: Maria Wahlquist

Opinionspåverkan

Under den gångna vintern har vallförädlade intresseorganisationer samarbetat om frågor kring hållbarhet – uthållighet – resurseffektivitet, detta för att få en balanserad debatt i frågan om utsläpp från idisslare i förhållande till övriga tjänster som idisslarna står för.

Resurser till forskning och utveckling på grovfodersidan är viktigt. Vallföreningen deltar alltid vid möten med ämneskommitté grovfoder i Fältforsk, där många frågeställningar inom grovfoder tas upp och nya försöksplaner diskuteras. Under året startade bl.a. försöksserierna "Kvävegödslingsstrategier till blandvall vid olika klöverhalter" och "Rödklöver sorters konkurrensförmåga". Vi finns också med när medel ska fördelas av Stiftelsen lantbruksforskning (SLF).

Kontaktskapande

För tredje gången var Svenska Vallföreningen med på Borgeby Fältdagar. Med en utmärkt placering intill odlingar av marknadens vallväxsorter och en demo av ogräsbekämpningens påverkan på klöver kunde vi visa upp oss och träffa gamla och nya medlemmar. På plats var bl.a. representanter från skånska och halländska vallföreningen.

Olika nyckeltal för att bedöma och följa upp effektiviteten i betesdriften både praktiskt och ekonomiskt var temat för en välbesökt betesdag i juni 2011 hos Alvar och Carina Sonesson, Stockamöllan.

Foto: Maria Wahlquist

Utlandskontakter

"The success story of grass and legume silage in Sweden" var ämnet när Rolf Spörndly och Nilla Nilsdotter-Linde höll föreläsning hos franska vallföreningen. Artikeln är publicerad i den franska tidskriften Fourrages.

Svenska Vallföreningen är medlem i British Grassland Society, BGS. Därifrån hämtas intressant information bl.a. till Svenska Vallbrev. Det finns också en bra hemsida, www.britishgrassland.com

Vid European Grassland Federation, EGF:s konferens i Gumpenstein, Österrike, i slutet av augusti 2011, deltog några medlemmar ur riksstyrelsen. Ett bra exempel på influenser via EGF-konferensen är Beteskalendern, ett planerings- och utvärderingshjälpmedel från Belgien och Schweiz som översatts till en svensk version. Under 2011 har Beteskalendern utvärderats av bl.a. utfodringsrådgivare och betesintresserade bönder i Skåne. Kalendern har även uppmärksamats i lantbrukspressen med artiklar i Husdjur och Land.

Uppmuntran

Utmärkelsen Årets vallmästare driver vallföreningen tillsammans med Svensk Mjölk, SLU, husdjursföreningarna och Tidskriften Husdjur. Årets vinnare blev kusinerna Jonas och Torbjörn Holgersson på Gudmundstorps gård några mil norr om Borås. De har 130 mjölkkor i lösdrift och tog hem priset bl.a. för mångårigt fokus på vallfodrets kvalitet genom att skörda förstaskörden så tidigt som möjligt för att få ett bredare skördefönster.

Linda af Geijersstam, Hushållningssällskapet Rådgivning Agri AB, Kalmar, tel: 0706-15 67 70,
e-post: linda.af.geijersstam@hushallningssallskapet.se

**God Jul o
Gott Nytt År!**

tillönskas
Svenska Vallföreningens medlemmar!

Ett måste för alla vallodlare, finns nu att läsa/beställa

VALLGUIDE 2011

www.scandinavianseed.se

Beslutat på årsmötet

Närmare 25 medlemmar deltog i Svenska Vallföreningens årsmöte som var förlagt till Uppsala den 25 oktober.

Föreningen redovisade en vinst för verksamhetsåret 2010-07-01 – 2011-06-30 på 81 363 kr. Budgeten för nuvarande verksamhetsår fastställdes till ett underskott på 8 200 kr förutsatt 1 900 betalande medlemmar. Medlemsavgiften ligger kvar på 350 kr per år varav 90 kr går till respektive lokal vallförening.

Nilla Nilsdotter-Linde och Gunnar Liljebäck omvaldes som ordinarie ledamöter för ytterligare tre år med Rolf Spörndly och Christer Larserud som suppleanter.

Revisor Per Lingvall, Björklinge hade valt att avgå och till ordinarie revisorer omvaldes Tobias Andersson, Falkenberg och nyvaldes Anders Eriksson, Ätvidaberg. Till revisorsuppleanter omvaldes Lars-Erik Vallerstad, Värnamo och nyvaldes Magnus Halling, Uppsala.

Till valberedning omvaldes Per-Anders Andersson, Sävsjö (sammankallande), Kjell Ivarsson, Stockholm och Thomas Karlberg, Söderköping, samt nyvaldes Anders Nilsson, Lövånger.

Svenska Vallföreningens styrelse

Ordinarie	Suppleanter
Lars Jakobsson, Lillkyrka, ordf.	Rolf Spörndly, Uppsala
Nilla Nilsdotter-Linde, Uppsala, sekr.	Kjell Sandahl, Nye
Jan Jansson, Långhem, kassör	Maria Wahlquist, Vallåkra
Anna Carlsson, Getinge, vice ordf.	Erik Karlsson, Karlskoga
Göran Lindgren, Klässbol	Christer Larserud, Krokom
Gunnar Liljebäck, Överkalix	Linda af Geijerstam, Kalmar
Per Rudengren, Mellösa	

Nilla Nilsdotter-Linde, SLU, Inst. f växtproduktionslära, tel: 070-662 74 05, e-post: Nilla.Nilsdotter-Linde@slu.se

Lär känna din ekologiska vallfröblandning

För att nå en stor produktion och välmående djur måste de ekologiska vallarna vara väl balanserade vad gäller innehållet av baljväxter och gräs. Under senare år har det utvecklats ett sortiment av ekologiska fröblandningar som de ekologiska odlarna måste använda. De skiljer sig från de konventionella genom ett större innehåll av baljväxter.

I ett projekt finansierat av Kraftsamling Växtodling har ekologiska vallfröblandningar med röd- och vitklöver samt blålusern och i vissa fall rajsvingel och rörsvingelhybrid studerats på åtta platser under två år. Vallarna var 1–3 år gamla och förutsättningarna varierade mycket mellan olika platser. En del gödslades, andra inte. De frågor som vi ville ha svar på var:

- Vilken baljväxtandel ger olika mängd sådd klöver respektive lusern?
- Vilken gräsandel ger de ”starka gräsen” av rajsvingeltyp (Hykor och Felopa)?

Hög baljväxtandel i ekologiska vallar

Kvävegödslingen är ofta mindre i ekologiska vallar än i konventionella och det gynnar baljväxternas utveckling. Baljväxtandelen i de ekologiska vallarna låg i snitt på 46 % (max 76 %) (figur 1). I ett liknande projekt med konventionella vallar var baljväxtandelarna lägre, och motsvarade som mest 31 % av innehållet.

Andelen rödklöver betyder mycket

Mängden rödklöver i vallfröblandningen påverkar mängden baljväxter i vallen. Hos de vallfröblandningar med högst andel rödklöver (17 %) i fröblandningen var också mängden klöver i skörden högst. I vallarna med lusern kan man se en tendens till ökande baljväxtandel över tiden. I övriga blandningar finns en tendens till att baljväxtandelen vänder neråt under andra och tredje vallåret.

Vitklövern måste ges utrymme från början

Andelen vitklöver av total baljväxtandel i vallen påverkas mest av mängden rödklöver i fröblandningen. Högst andel vitklöver såg vi i de blandningar som har lägst andel rödklöver i fröblandningen.

Vitklöver är en art som är mer lågvuxen än rödklöver och lusern. Stjälken ligger utmed markytan och nya plantor bildas hela tiden från stjälken. Dessa egenskaper gör vitklövern relativt känslig för ljuskonkurrens. Den gynnas av många skördar. Rödklöver har en tendens att bli mycket kraftig i förstaårsvallen och sedan minska lite till andraårsvallen. I tredje årets vall har man ofta ett luckigt rödklöverbestånd. En kraftigt utvecklad rödklöver konkurrerar hårt med övriga arter i förstaårsvallen och inte minst med vitklövern.

Stora variationer med blålusern

Lusern är mycket konkurrenskraftig om den trivs. Det var dock stora variationer i avkastning mellan platser och även problem med etableringen. Andelen lusern var större i andraårsvallen än i förstaårsvallen.

Den största andelen lusern fanns i Uppland med i snitt 55 % av innehållet. Förhållandena för lusern är gynnsamma på platser
Forts. nästa sida

VALL

Vinnande vall för varje gård.

Som den torktåliga och uthålliga SW 979 Rörsvingel Hårdig. Den högavkastande storsäljaren SW 843 Intensiv Syd. Eller vår ekologiska blandning SW 347 Flora Viken Två, med överlägsen kvalitet och riktigt hög skörd.

Kundtjänst 0771-111 222, www.lantmannen.se/lantbrukare.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan

Posttidning **B**

Avs: Hushållningssällskapet

Box 5007, 514 05 LÄNGHEM

Forts. från föreg. sida

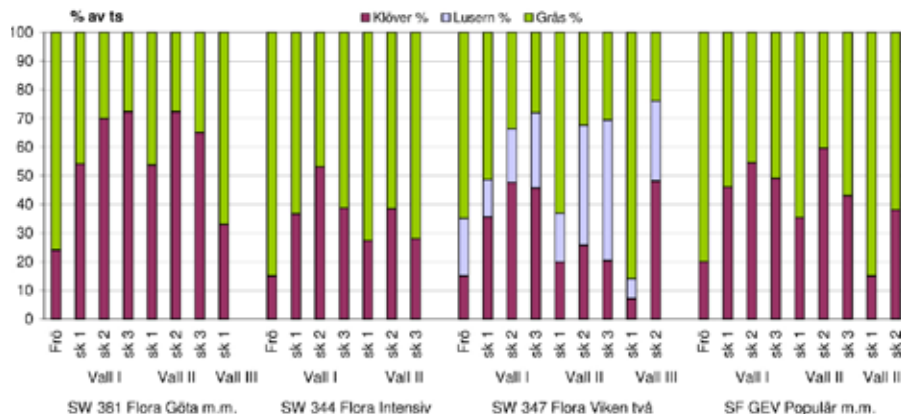
med lätt jord och mycket låg kväveintensitet. Projektet visar att lusern kan ta en mycket stor plats i vallen om den trivs även om andelen i fröblandningen inte är högre än 20 %. Trivs den inte så blir den en mycket liten komponent i vallen, men tack vare att både röd- och vitklöver fanns med, buffrade de en del för luserns bortfall.

Rajsvingel starkast i förstaskörden

Rajsvingel Felopa lever väl upp till eller överträffar innehållet i blandningen vid förstaskörden, men i återväxten har den konkurrerats ut av baljväxter. Det är olika baljväxter på olika platser som har gett mest konkurrens; lusern i Halland och rödklöver i Östergötland.

Hykor svarar ej upp mot innehållet i fröblandningen

I vallar med rörsvingelhybriden Hykor var dess andel under de första två vallåren mindre än den mängd som fanns i fröblandningen. Felopa och engelskt rajgräs gav större avkastning i förstaskörd än Hykor. Man kan dock se att andelen Hykor ökar med tiden i vallarna. Rörsvingelhybrider och rörsvinglar är konkurrenskänsliga under etableringsfasen och första vallåret, det är konstaterat i fältförsök sedan tidigare. Förmodligen är det konkurrensen från baljväxterna under insåningsåret och

Figur 1. Innehåll av baljväxter (rödklöver och vitklöver samt blålusern i SW 347) och gräs (timotej, ängssvingel, engelskt rajgräs samt rajsvingel Felopa i SW 347 respektive rajsvingelhybrid Hykor i SF GEV Populär) i ekologiska vallar. Medelvärden från åtta län i Sverige.

det första vallåret som trycker tillbaka rörsvingelhybriden i blandningarna vi studerat.

Rajsvingel/rörsvingelhybrid i fröblandningen har inte ökat gräsandelen i återväxten jämfört med blandningar som inte innehåller dessa gräs.

Madeleine Wiström & Per Ståhl, Hushållningssällskapet Rådgivning Agri AB, Linköping, tel: 0708-29 08 24, e-post: per.stahl@hushallningssallskapet.se

Lästips: Arnqvist, M. 2010. Botanisk sammansättning i slåttervall – en undersökning på gårdsnivå av olika sådda marknadsfröblandningar i ekologisk odling. Hushållningssällskapet Rådgivning Agri AB. Rapport. 20 s. www.hsradgivning.se/?p=93

Grovfoderkonferens

Nolia, Umeå 15 februari 2012

Vid konferensen presenteras de senaste forskningsrönen från Institutionen för norrländsk jordbruksvetenskap vid SLU, Umeå. Preliminärt program ses på www.slu.se/njv

Anmälan senast den 25 januari

görs via anmälningssidan på www.lrf.se/vasternorrland

Info: Susanne Öberg 0612-77 18 06, susanne.oberg@lrf.se

Deltagaravgift (föredrag, konferensrapport, lunch, fika) är 275 kr inkl. moms. Avgiften sätts in på SLU:s bankgiro 5050-7920 **senast 3 februari**. Märk inbetalningen med id. 540 00 00, ert namn samt "Grovfoderkonferens".

Info: Gun Bernes 090-786 87 44, gun.bernes@slu.se

2012

3-7 juni Lublin i Polen

European Grassland Federation

Grassland – a European resource?

Studieresor före och efter kongressen

Anmälan till lägst kostnad: Senast 15 februari 2012

Läs mera: www.egf2012.pl

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2012.

Manusstopp
Nr 1 11 jan

Utgivning
3 feb

Redaktionsgrupp: Nilla Nilsdotter-Linde, ansvarig utgivare,

tel: 070-662 74 05, e-post: Nilla.Nilsdotter-Linde@slu.se

Anita Norén, e-post: anita.noren@lanstyrelsen.se

Red. o layout: **Irène Persson**, e-post: irenee.persson@gmail.com

Vill du bli medlem i Svenska Vallföreningen? Betala 350 kr till pg. 72 27 23-4 eller bg. 108-9705 och ange namn och adress.

ISSN 1653-8064

Brett urval av utsäde till vall, grönfoder och gröngödsling

Rörsvingel – Kora

Blålusern – Luzelle, betestyp

Rödklöver – Titus, skräppa-fri

Rajsvingel – Perun och Hykor

Fodervicker, blålupin, bovete

...med flera arter och sorter

Mogatan 6, 254 64 Helsingborg
tel 042-250 450

Vallförsäljning Gunnar Danielsson
tel 0478-502 40

info@olssonsfro.se

Beställ vår Vallkatalog!